Anul XVII — Sibiiu, Sâmbătă 19 August (1 Septemvrie) 1900 — Nr. 161

ABONAMENTELE

Pentru Sibiiu:
1 lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarchie:
lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:
1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERȚIUNILE
Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oară 12 bani a treia-oară 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poste și librării.

Epistole nefrancate se refusă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 10 bani să vênd în Sibiiu: la librăria »Tipografiei», societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Cisnădiei, 27. — În Alba-Iulia: la librăria Weisz Bernat »la loterie

Drepturile noastre.

XI.

(*p*) Unirea între două țări se face întocmai ca între persoanele cari păsesc la căsătorie. E o legătuință pe vieața întreagă și se face din atragere reciprocă, din alipire sinceră, prin urmare, cu consentimentul declarat al ambelor părți.

Consentimentul acesta trebue să vină din inimă, nu numai din gură, pentru-că legătuința numai atunci e obligătoare, e valabilă și legală. Căsătoria care nu astfel se face, nu e trainică și se poate desface. Și tot așa și uniunea legată între două țări. Dacă consentimentul nu e venit din inimă, legătuința e *forțată* și se va desface. Mai curênd sau mai târziu, dar' se va desface, pentru-că nu esistă dragoste cu de-a sîla, nici între persoane și nici între popoare.

Și cine poate zice, că Ardealul, *inima* Ardealului, *majoritatea*, 'și-a dat consentimentul la uniunea legată cu Ungaria? Din contră, majoritatea, *românimea*, 'și-a apărat independența, 'și-a apărat autonomia, cu brațele sale vînjoase și cu sângele martirilor căzuți în luptele purtate pentru apărarea ei. Învoirea, ca să se facă uniunea 'și-a dat'o deci numai *gura* Ardealului, representanții minorității, cari aveau pe atunci vot în dieta ardeleană. Prin urmare, legătuința nu e validă și nu e legală.

Dar' nu e legală nici din motivul, că *actul despre aceasta legătuință forțată lipsește cu desăvîrșire.* Legea votată în dieta din Cluj și sancțională din partea Împăratului Ferdinand ***nu esistă și nu se găsește.*** Maghiarii nu ni-o pot arăta. Unde e, nici ei nu știu, dar' nu e; prin urmare, *actul de căsătorie nu e înmatriculat* și astfel *căsătoria nu e legală.*

Eată de ce Coroana a fost în drept să spună, că *uniunea Ardealului cu Ungaria nu a primit nici-odată putere de lege*, pentru-că de fapt lege nici nu esistă din partea Ardealului.

Și totuși Coroana ne-a dat mai târziu pe mâna Maghiarilor; ne-a dat *în căsătorie forțată*, cu toate că era îngrijorată de soartea noastră și zicea că: »*uniunea are să rămână neesecutabilă câtă vreme locuitorii nemaghiari din Ardeal își văd periclitate prin uniune interesele lor naționale*«.

Coroana știa că n'are să ne meargă bine în comunitatea cu Ungaria; că interesele noastre *vor fi periclitate*, — și totuși ne-a unit cu Ungaria. De ce? Pentru-că Maghiarii *luaseră angajamente*, că vor *satisface tuturor dorințelor noastre, vor mulțumi și liniști toate popoarele din țeară*

Și Coroana a dat crezământ vorbelor, cari erau vorbe destul de ademenitoare ca să facă și pe unii dintre ai nostri să se încreadă în ele.

N'a fost congregație la 1861 în care Maghiarii să nu ne fi făcut promisiunile cele mai frumoase, numai pentru-ca să ne înduplece, ca cu ei împreună să cerem aprobarea și întroducerea legilor din 1848.

Ear' în dieta ungară dela 1861 emulau oratorii maghiari în manifestarea dragostei față de naționalități. Baronul *Simonyi Lajos* zicea de es. în vorbirea sa rostită în ședința din 22 Maiu (1861) următoarele:

— »Pretindem să ni-se dee constituția noastră legală; ear' drepturile acordate de această constituție *vrem să le împărțim în mod egal* cu toți cetățenii acestei patrii, fără deosebire de lege și *naționalitate.* Am văzut ridicându-se tronuri și am văzut zguduindu-se tronuri. Și care a fost causa? Trupele puterilor aliate? Nu! ci o idee; ideea pe lângă care luptând cineva, învinge, ear' cel-ce 'i-se pune în cale se prăbușește. E *ideea de naționalitate, atât de strîns legată de iubirea de patrie.* Și nu pentru aceea vrem să împlinim *pretensiunile juste ale naționalităților*, ca esploatându-ne reciproc, unul pe altul, să ne scuturăm de viitorul indoelnic și *să începem lupta între noi pentru domnie;* ci pentru-că sûntem convinși din adâncul sufletului nostru, că patria aceasta comună numai astfel poate să fie mare, glorioasă și fericită, dacă *în esistența ei își află fiecare cetățean asigurate interesele sale*, interesele bunăstării sale religioase și *naționale*«.

Putea oare să tragă cineva la îndoiala sinceritatea acestor cuvinte? Sau sinceritatea cuvintelor lui *Csengeri Imre*, care în ședința din 29 Maiu a dietei din 1861 zicea așa:

— »Eu vreu să ajung la bună înțelegere cu toate popoarele, cu toate naționalitățile aparținătoare la Coroana ungară; și anume nu din necesitate, nu silit și fără voe, ci în mod sincer, din *sentimentul cel mai curat de frățietate*; vreau să beu cu ele păharul păcii eterne, așa chip, ca *nimeni dintre noi să nu simtă nici mai târziu nici măcar un strop de amărăciune*«.

Cine putea crede, că glasul acestui »*sentiment curat de frățietate*« e glas de sirenă? Și cine putea crede, că e fățărit și glasul baronului *Eötvös József*, mai târziu ministru ungar de culte și instrucțiune publică, omul care în ședința din 8 Iunie a dietei dela 1861 zicea următoarele:

— »Dacă este chestie importantă în patria aceasta, apoi negreșit că *cea mai importantă e chestia naționalităților.* Și dacă este cineva, apoi eu sûnt cel-ce dorește, ba speră chiar, că dieta, dacă va rămânè încă mult la olaltă, va da ca resultat *perfecta mulțumire și liniștire a naționalităților.* Dar' resultatul acesta nu-'l vom obținè prin eliminarea de cuvinte din adresă. Prin eliminări, naționalitățile, cari nici nu cunosc textul original, nu vor putè fi liniștite. ***Sûnt necesare deci dispositiuni positive.*** E de lipsă, ca dieta se iee chestia naționalităților în desbatere amănunțită.

...Nu esistă nimeni, care ar avè față de naționalitățile din această patrie alte sentimente decât de cea mai mare *frățietate*, de *perfectă egalitate de drept*, și pe deasupra convingerea, că în patria aceasta nu esistă decât numai cetățeni egali și că tocmai în *perfecta egalitate de drept residă viitorul patriei*«.

Așa se vorbia la 1861, când Maghiarii nu erau încă stăpâni pe situația politică, când cu noi împreună nu aveau drepturi cetățenești. Astăzi însă, după treizeci și atâța de ani de domnie și îmbuibare, dacă noi vorbim de *egala îndreptățire*, ne dau pe mâna procurorilor și ne deschid temnițele; și când vine numai vorba despre chestia naționalităților, răspund, că în Ungaria *nu esistă o chestie a naționalităților*, fiindcă o resolvează *gerdarmii și solgăbirăele.* Ceea-ce însemnează, ca Maghiarii nu sûnt oameni de cuvênt, nu se țin de promisiuni, nu se țin de angajamente, — sûnt oameni cu cari nu poți face comunitate politică.

Sibiiu, 31 Aug. n.

Dela Ischl. *Mercuri, la orele două, a sosit M. Sa Regele Carol al României, cu tren special la Ischl. 'L-a așteptat la gară Monarchul nostru cu toți membrii casei domnitoare, aflători la Ischl, și cu suita sa, civilă și militară, din care făcea parte și ministrul comun de esterne, contele* ***Goluchowski.*** *Domnitorii s'au îmbrățișat și s'au sărutat cu căldură la întâlnire, s'au urcat apoi în trăsură și au plecat la hotel. Gara dela Ischl era împodobită cu tricolore naționale românești, ear' pe stradă mulțime mare de oameni aclama cu frenesie pe cei doi amici și domnitori. La trei și jumătate a fost prânz de curte în vila Monarchului nostru, la care pe lângă Regele Carol, a luat parte și ministrul de esterne Goluchowski. Astăzi, Vineri, M. Sa Regele Carol pleacă dela Ischl spre Ragaz.*

ÎNVINGERI ROMÂNEȘTI LA PARIS. O persoană de toată încrederea, martor ocular al evenimentelor petrecute la Paris cu ocasia congresului internațional studențesc, ne trimite o serie importantă de articole lămuritoare asupra succeselor repurtate la Paris de către gruparea studenților români. Vom începe cu numărul de mâne publicarea acestor articole.

„Urmele culturei maghiare". Zilele trecute 'și-a ținut Kulturegyletul din Ungaria-de-sus adunarea generală în *Zólyom.* S'au aranjat festivități patriotice și a fost iluminat orașul; ear' la locuința advocatului slovac *Vesseli*, care nici n'a iluminat nici steag unguresc n'a pus pe casă, studenții patriotici au aranjat un șarivari și au spart toate ferestrile. Dimineața, advocatul a lipit pe casă mai multe afise, pe cari erau tipărite cuvintele: »*Eată urmele culturei maghiare*«! Foarte bine.

Din Austria. *O foaie din* ***Gratz*** *află, că ministrul-president* ***Dr. Körber*** *va începe în decursul săptămânei acesteia tratativele cu conducătorii Cehilor și că dela resultatul ce-'l vor da aceste tratative depinde convocarea sau neconvocarea reichsrath-ului. Guvernul austriac are de altcum gata planul de acțiune și pentru un cas și pentru celalalt. Vom vedè.*

Procesul Slovacilor. *Curia a urcat pedeapsa Slovacilor, cari la timpul seu eșiseră întru întimpinarea redactorului* **Pictor**, *eșit din temnița din Seghedin; și anume: advocatul* **M. Dula** *a căpătat* **șese luni, Svetozar Hurban cinci luni, Bula, Mudron** *și* **Hulassa** *câte* **trei luni** *temniță ordinară, sub titlul că au peamărit pe un* **„trădător de patrie".** *Felicitările noastre osândiților!*

„Asociațiunea" la Băile-Herculane.

Este cunoscut, că »*Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român*« își va ține adunarea generală din ëstan în 9 și 10 Septemvrie n. la *Băile-Herculane.*

Frumoasa sărbătoare culturală a Românilor din Transilvania și Ungaria, interesantă și atrăgëtoare nu numai pentru mărețele scopuri ce le urmărește »*Asociațiunea*«, ci totodată și pentru festivitățile cu cari sûnt împreunate aceste adunări generale, festivități ce formează loc de întâlnire pentru întreaga societate cultă a Românilor din țeară: de astă-dată va fi de o splendoare estraordinară și de interes deosebit pentru tot Românul, pentru-că se va ține la un loc înzestrat cu toate frumsețile naturii și cu toate instalațiunile moderne, cari totodată și pentru situațiunea sa geografică și mai ales pentru trecutul seu, trebue să fie scump tuturor Românilor.

Căci aici, unde până în ziua de astăzi s'au păstrat monumentele vieții și culturii romane, este adevëratul leagăn al românismului. Și a fost o fericită idee a împreuna ultima adunare generală din acest secol cu un pelerinaj la »*Tabula Traiană*«, care punênd înaintea ochilor nostri trecutul falnic și trăinicia elementului nostru, să ne însuflețească cu nouă putere de vieață pentru secolul viitor.

Din aceste considerațiuni credem, că membrii »*Asociațiunii*« se vor întrunì de astă-dată în numër estraordinar de mare la adunarea generală convocată, și după cele-ce se pregătesc la *Băile-Herculane*, nu ne îndoim că toți câți vor participa la această sërbătoare se vor re'ntoarce la vetrile lor mulțumiți și încântați.

În numërul de mâne vom da unele informațiuni cu privire la pregătirile ce se fac din partea comitetului local.

Procese cu grămada.

— *Șepte articole împrocesuate.* —

Astăzi s'a presentat dl *Iosif Marschall,* ***conducëtorul tipografiei noastre, în fața judelui de instrucție din loc, dl*** *Gödri Sándor,* ***care 'i-a comunicat, că are să rëspundă,*** *ca editor,* ***pentru următoarele articole, publicate în*** »*Tribuna*«; ***anume:***

1. »*Procesul fondului Iancu*«, ***apărut în numërul 257 al*** »*Tribunei*« ***din anul trecut.***

2. »*Fondul lui Iancu*« ***și*** »*Procesul fondului Iancu*«, ***din numërul 258.***

3. »*Procesnl fondului Iancu*«, ***din numërul 259.***

4. »*Limba statului*«, ***din numërul 260 și***

5. »*Dreptul nostru*« ***și*** »*Cine a fost haramia vezér?*«, ***articole publicate în numërul 261 din anul trecut al*** »*Tribunei*«.

Domnul *Marschall nu a primit responsabilitatea* ***pentru articolele împrocesuate, fiindcă pentru*** *editura* ***foilor noastre nu el e reponsabil în fața legii, ci redactorul nostru responsabil. S'a dresat cuvenitul proces verbal despre declarația făcută și ascultarea s'a terminat. Celelalte vor urma la — Cluj.***

Școala română din Istria.

de

Iosif Popovici.

Conform promisiunei făcute, dau acum în traducere vorbirea dlui *Scampicchio*, rostită în dieta provincială din *Istria*, în favorul *școalei române.* Dl *Scampicchio* făcuse mai nainte propunerea, ear' în ședința din 10 August 'și-a motivat o, după-cum urmează:

Înaltă dietă!

În sesiunea dietală a anului 1888 câțiva capi de familie din *Susquevizza* și satele vecine au presentat către această înaltă dietă o rugare pentru a primì o școală poporală cu limba de învățământ *română.*

În ședința din 3 Octomvrie 1888 fericitul și binemeritatul deputat *Dr. Francesco Costantini*, ca referent al comisiunei școlare, a apărat rugarea printr'o relațiune perfectă și a recomandat-o comitetului restrîns.

De atunci au trecut 12 ani și Românii din *Val d'Arsa* așteaptă încă școala. Autoritatea politică, spre a nu face neplăcere Slavilor, cari s'au opus întemeierii unei școale române, — prin lucrări făcute la fața locului, profitând de neesperiența acestor oameni și basându-se pe ultima statistică oficială, 'i-au făcut să treacă *de Croați.*

Din câte am spus reiese cât se poate de ușor lipsa de basă a unei astfel de informațiuni.

Românii din Istria locuesc în două regiuni deosebite. Cei mai numëroși sânt cei din *Istria subalpină* și locuesc în șese sate sub *Monte Maggiore.* Cealalți își au cuibul în satul *Jeiane* (pronunțat de ei: *Jejănu*) în *Istria muntoasă.* Eu voiu trata astăzi numai despre cei dintâiu, cari ocupă teritorul dela piciorul lui Monte Maggiore, cunoscuți în de comun sub numele de »*Românii din Val d'Arsa*, — fiindcă sûnt mai numëroși și fiindcă am avut ocasiune să-'i cunosc din apropiere, să le studiez comunele, să constatez în persoană *posibilitatea de a înființa prin ei o școală română.*

Despre originea Românilor din Istria nu esistă notițe istorice sigure. Se poate într'altele fără ori-ce hesitare combate părerea exprimată de Drul *Laginja* în ședința din 3 Octomvrie 1888, care fără umbră de basă, cu îndătinarea-'i îndrăsneață s'a iscusit de a-'i judeca, că *sûnt de Dumnezeu știe ce naționalitate de dinaintea legiunilor romane de origine latină.* Deja faptul, că Românii din Istria vorbesc o limbă *comună celorlalți Români*, cari locuesc în țëri atât de depărtate, arată că ei nu sûnt autochtoni, că nu se derivă din romanisarea țërii noastre. După studiile făcute în anii din urmă e clar, că Românii au venit în Istria ca coloniști din valea de jos a Dunării, în secolul al XIV-lea.

O afirmă aceasta *Miklosich*, fost profesor la universitatea din *Viena*, care 'și-a desvëlit probele pe cale științifică în două opuri; ear' *Ascoli*, în studiile critice a ajuns aproape de aceste conclusiuni.

Pentru cel-ce se interesează de limba vorbită de *Românii din Istria*, trebue să amintim înainte de toate, că cunoaștem trei dialecte deosebite române: pe cel *daco-român* (românismul dela nord), vorbit în Transivania, în Banat și în Bucovina,[1]); pe cel *macedoromân* (rom. meridional) propriu Românilor din Macedonia, din Grecia și din Albania; și în fine pe cel *istro-român* (rom. occidental) întrebuințat în Istria subalpină în șese sate și în Istria alpină, la *Jejănu.* Aceste trei dialecte au niște caractere particulare ce deosebesc pe unul de altul; de aici întâlnim înrudirea dintre dialectul istrian cu cel din valea Dunării.

Drul *Laginja* în ședința amintită a susținut, poate din neștiință și probabil din rea credință, *că poporațiunea actuală nu se poate numì română, că elementele culturale sûnt slave și că se folosesc cuvinte slave pentru a indica dumnezeirea precum și toate utensiile și obiectele pentru economia casnică și rurală.* Aceasta în mare parte e fals, ear' restul esagerat.

Românii din *Val d'Arsa* numesc pe Dumnezeu — *Domnu;* apoi în salutare zic: *Domnu cu voi, Domnu cu tire;* spun *rugà*=a se ruga, *basserica*=biserica[2]) *dracu, vipt, vir*=vin, *veriss*=venin, *lapte, carne, sare, pera*=pânea, *lara*=lâna, *avlatu*=aluatul, *zere*=țese, *cerne, macira*=măcina, *paste*=Paște, *semira*=samëna, *lingura, ciaptir*=piepten, *turca* de tors, *frassir*=frasin, *cadera*=căldarea, *secure, spiru*=spinul, *gaglira*=găina, *capra, bou, callu, pira*=oaia, *passere, mugliera*=muierea, *nunze*=nuntă, *sora, socru, oste*=oaste, *limba nostra* și altele.[3])

E sigur că, precum în toate dialectele așa și în cel istro-român s'au amestecat elemente eterogene, înrudite, italiene — și străine, slave. Dar' atari influențe pot schimba întru-câtva curățenia limbei, nu-'i pot însă nimicì caracterul. Cu toate-că mai bine de cinci secoli se află Românii din Istria separați de conaționalii lor, nu au școale, nici dascăli, nici preoți, trebue deci în toate întêmplările lor și raporturile esterne să se folosească de o limbă străină: atât e de mare totuși puterea resistenței latinității, — că scheletul dialectului a rëmas *românesc*, cu aseměnare bine accentuată *limbei literare române.* Că dialectul nu e așa de sărac în elemente proprii, o probează împrejurarea, că Românii din *Val d'Arsa* vorbesc și se înțeleg foarte ușor cu conaționalii lor de prin alte ținuturi ale monarchiei: ce nu le succede locuitorilor din jurul ținutului de naționalitate slavă, cari nu înțeleg în deajuns dialectele vorbite în provinciile croate și ca să se înțeleagă cu pretinșii lor conaționali trebue să vorbească *italienește.* Din altă parte despre bogăția cuvintelor dialectului istro-român ne mărturisește dicționarul acestui dialect nu de mult publicat.[4])

Asemenea e falsă aserțiunea Drului *Laginja*, că Românii din Istria se folosesc *de acel amestec de limbă* — cum îi zice d-sa, *numai când nu vreau să fie înțeleși;* din contră, altmintrelea stă treaba, că ei o folosesc între ei și în familie, că băieții până la 7—8 ani nu vorbesc decât numai *românește* și că multe femei *nu cunosc altă limbă.*

Chiar privirea esterioară a Românilor din Istria e cu totul deosebită de a poporațiunii încunjurătoare: de fisionomie, de port, de colorit și de tot complexul persoanei; se înțelege deci, că aparțin altei rasse. Cu toate că-'s îmbrăcați simplu, totuși arată un spirit desvoltat, ager și viu.

Referitor la numërul Românilor din Istria, datele statistice cunoscute până azi sûnt într-câtva nesigure și foarte contradictorii. Dr. *Kandler* asigură, că în secolii trecuți numërul Românilor din Istria să fi fost 10.000. E probabil, că cifra aceasta să fi avut oare-care basă,

---

[1]) Plus cel din regat, care a rëmas neînsemnat, ca ceva ce de sine se înțelege. *Nota trad.*

[2]) Mai des se aude *besèrică* (cu ambii e foarte deschiși). *Nota trad.*

[3]) Cuvintele sûnt scrise cu ortografia italiană. Cele-ce se înțeleg le-am lăsat netraduse. *Nota trad.*

[4]) Țîntește la dicționarul înjghebat de Dr. Byhan în VI. Jahresbericht a lui Weigand. Ce plătește, vom arëta cu altă cale la locul seu. *Nota trad.*

fiindcă în câteva locuri din *Val d'Arsa* şi în alte sate ale districtului *Albona*, unde după amintirea bătrânilor nostri *se vorbia românește*, nu esistă nici o altă urmă a romanisaţiunii. În 1846 statistica oficială îi pune la 1555, în 1850 Miklosich are 2953, *Combi* are 3000 şi *Ascoli* 2200. În 1869 *Ficker* enumeră 3000, şi în 1878 dicţionarul cronografic italian — pe basa statisticei oficiale publicată în 1803 din partea oficiului districtual al Lloydului austriac — îi socoteşte la 5000. În 1880, după Carol *Czörnig* sûnt 2121, statistica oficială — cum a fost amintit mai sus, — face să apară, din resoane de oportunitate uşor de închipuit, că *în Istria nu esistă Români*. În 1884 Dr. *Lechner* are 2600, şi în fine în 1888 deputatul Dr. *Francesco Constantini* îi numără pe cei din *Val d'Arsa* la 2299.

În decursul anului 1899, un prieten al meu, *Român*, student în filologie, a vrut să facă o statistică a Românilor din *Val d'Arsa*, numărându-'i din casă în casă. Lucrarea s'a a dat următoarele resultate: Lettai 281, Gradina 256, Grobnico 224, Berdo 800, Susquevizza, Villa nova, Jessenovik 1500, la un loc *3061*; între cari natural nu sûnt cuprinşi cei din *Jeiănu* (Jeiane).

O poporaţiune de *3061* indivizi — locuitori ai unui ţinut restrîns — dau un contingent pentru o şcoală cu mai multe clase, care apoi trebue să fie aşezată la *Susquevizza*, care e centrul locurilor susnumite şi are numĕrul mai mare de locuitori.

A instituì o şcoală pentru Românii din *Val d'Arsa* se face numai de dragul legalităţii; căci pe basa §. 19 al legii fundamentale a statului, din 21 Decemvrie 1867, şi al §. 1 din legea provincială din 30 Martie 1870, trebue să se institue o şcoală poporală publică în toate locurile, unde într'un ţinut de o oră se află 40 băieţi obligaţi la şcoală.

Se va mira poate vr'unul că am propus ca materie obligată limba nemţească şi cea italiană. Resoane de oportunitate m'au silit s'o fac. Legea şcolară prescrie instrucţiunea altei limbi faţă de cea maternă. Acum însĕ ca s'avem un dascăl, trebue să recurgem la unul dintre învĕţătorii din Bucovina, cari în general nu cunosc italiana; era necesitate deci să stabilim ca limbă accesorie limba nemţească.

Cred că şi guvernul imperial, care cu toată ocasiunea vrea să se arete afectuos faţă de pretinsele drepturi naţionale ale Slavilor, şi a dat o protejare foarte însemnată naţionalităţii uscoce — de nouă invenţiune — va recunoaşte dreptatea propunerii mele. *(Ilaritate)*.

Vouă onoraţilor colegi mĕ adresez numai, căci apĕr causa *celei mai nobile ginţi*, uitată într'o regiune puţin cunoscută, abandonată, părăsită de toţi; de o gintе, care îşi are *împreună cu noi originea în gloriile Romei*; pe care deci trebue să o asociem avantajelor drepturilor noastre cetăţeneşti.

Eu sûnt sigur, că voi toţi în patriotismul vostru, din sentimentul frăţiei, în gândul de a lucra drept, veţi afla impuls sigur de a vĕ da votul propunerii mele. (*Foarte bine, bravo*).

Fiind deschisă discusiunea:

Dl Gambini ass. aminteşte că propunerea nu e nouă. Cu câţiva ani înainte a presentat-o fericitul Dr. *Constantini*. Causa a fost dusă în sînul consiliului şcolar provincial, care a trimis la faţa locului o comisiune să întrebe pe interesaţi, dar' acestia pân' la unul — sigur siliţi de vr'un agitator — s'au declarat că *vor o şcoală croată*.

În cas că se repetează causa, propune, că comitetul provincial e autorisat să facă o şcoală privată la Susquevizza cu limba de învĕţĕment românească.

Propunerea aceasta *a fost primită* conform resoluţiunilor dlui *Scampicchio*.

Dl Scampicchio consimte şi mulţumeşte pentru spriginul avut.

După acestea s'au primit propunerile, cari sunĕ:

Dieta provincială hotăreşte:

1. »*Consiliul şcolar provincial e învitat să dispună asupra celor de lipsă, ca cât mai curênd să fie deschisă la* ***Susquevizza-Frascati*** *o şcoală poporală* ***cu limba de învĕţĕment română*** *şi cu cea germână ca materie obligată,* ***spre păstrarea coloniei române, ce încă trăieşte acolo***".

2. »*Comitetul provincial e poftit să facă fără amînare practicele necesare opului*«.

Aşa s'a întêmplat votarea deschiderei unei şcoale *române*, pe seama fraţilor nostri din Istria.

Revistă esternă.

Din China.

Azi au sosit ştiri şi despre cele întêmplate în Peking. În oraş şi împrejurime e linişte, dar' temere este de un atac, de oare-ce spre ost şi vest s'au ivit cete de Boxeri. Trupele înaintează spre sud, dar' o parte din ele a rĕmas în Peking, ca să apere pe Chinezii creştini. Cavaleria japoneză, care e foarte agilă, a sosit deja la *Paotingfu*, pe care Japonezii 'l-au ocupat.

Pe când în Peking şi pe linia Peking—Tien - Ţin—Taku e încâtva ordine, în provinţele sudice ale Chinei rĕscoala ia întindere tot mai mare. Cu deosebire e ferbere mare în provinţa *Fukien* şi în oraşul acesteia *Amoy*, care se află în aretul insulei Formoza, ocupată de Japonezi. În provinţa Fukien sûnt foarte mulţi Japonezi. Din causa aceasta guvernul Japoniei a trimis încă în 24 August c. trupe la Amoy.

Se înţelege, că acţiunea aceasta separată a Japoniei nu le convine puterilor, întocmai cum nu le convine cea a Angliei la Shanghai. De aceea puterile trimit şi ele câteva vapoare cu trupe la Amoy.

Lupta dela Belfast.

Una dintre cele mai mari şi mai aprige lupte în rĕsboiul dintre Buri şi Englezi este lupta dela oraşul *Belfast* din Transvaal, întêmplată zilele aceste. Combatanţii au fost comandaţi de *Roberts* şi *Botha*. Lupta s'a început Sâmbăta trecută şi s'a continuat Duminecă şi Luni, ba probabil şi Marţi. Ziarele din Londra scriu, că lupta de Luni s'a sfîrşit cu învingerea Englezilor şi că Burii au fost siliţi sĕ-'şi părăsească toate posiţiile. Această ştire a ziarelor engleze nu e verosimilă, din causă că o depeşă din Capstadt anunţă, că lupta s'a continuat şi Marţi. Astfel sfîrşitul luptei încă nu se ştie cu siguranţă. În ori-ce cas Englezii au avut grea posiţie şi probabil enorme perderi, de oare-ce terenul deluros dela Belfast e foarte nefavorabil pentru cei-ce atacă.

Ca un episod interesant amintim, că între *Roberts* şi *Kitchener* este divergenţă mare. Neînţelegerea între ei s'a iscat la lupta dela Paardeberg, ear' ruptura deplină a urmat acum cu urmărirea lui *De-Wette*, efectuită la ordinul lui Roberts de Kitchener, dar' cum ştim, fără resultat. Se zice, că Kitchener va cere să fie rechemat din Africa-sudică.

Iubileului Sultanului.

Ieri 'şi-a sĕrbat Sultanul iubileul de 25 ani de domnie. La iubileu cele mai multe state au trimis deputaţiuni speciale.

Din *Sofia* se depeşează, că din Bulgaria au plecat la Constantinopol la sĕrbările iubilare prim-ministrul *Ivanciov*, alţi doi ministri şi alte notabilităţi.

Cronica zilei.

Sibiiu, 31 Aug. n. 1900.

Memento. *1 Septemvrie*: Concurs de notar-adjunct în Temeş-Moraviţa (pretura Vêrşeţului).

2 Septemvrie: »Astra« dspărţĕmêntul Mediaş, adunare generală în Mediaş. Reun. femeilor rom. din Mediaş, adun. gen. în Mediaş. — Sfinţirea bis. gr.-cat. şi petrecere în Cheşeiu. — »Astra« desp. XXX (Sighişoara), adun. gen. în Retişdorf. — »Astra« desp. Beiuş. adun. gen. în Rogoz. — »Astra« desp. Făgăraş, adun. gen. în Vadu. — »Astra« desp. Sebeş, adun. gen. în Daia-română. — Teatru şi nedee în Vad.

3 Septemvrie: Concurs de notar cercual în Remetea (Temes - Remete, protura Timişoarei).

7 Septemvrie: Concurs de guvernantă la internantul de fete din Beiuş.

*

Visitaţiuni canonice. Înaltpreasfinţia Sa metropolitul *Meţian*, după-cum sûntem informaţi, va face visitaţiune canonică la *Sebeşul-săsesc* în 23 Septemvrie n. şi la *Poiana* (lângă Sibiiu) în 30 Septemvrie n.

*

Domnişoara Maria Cioban, fostă învĕţătoare de lucru de mână la şcoala de fete a »Asociaţiunii« în Sibiiu, şi-a înaintat la comitetul »Asociaţiunii« abzicerea dela postul avut. După-cum sûntem informaţi, d-şoarei Cioban i-s'a ferit postul de directoară la internatul şcoalei de fete din Arad.

*

Concert italian în Blaj. Distinşii artişti italieni *dl Azzo Albertoni* şi *d-na Emilia Albertoni*, pentru a cunoaşte mai bine pe fraţii Românii au hotărît să facă un turneu prin Ardeal, din prilejul căruia vor concerta în mai multe oraşe cu poporaţiune românească. Primul concert al distinşilor filoromâni va fi mâne (1 Septemvrie) în *Blaj* la hotel »Univers«, cu următorul program:

1. Ouverture del *Prometeus* di Beethoven, . . . Sig. A. Albertoni.
2. Racconto nell' opela *Cavalleria Rusticana* di Mascagni . . . Sig. A. Albertoni.
3. Declamazione . . . Sig. Ioan Vancea.
5. Ballata nell' opera *Nadya* di A. Albertoni . . . Sig[a]. Em. Albertoni.

10 minuti di riposo.

6. Adagio e Rondo della Sonata patetica di Beethoven. . . . Sig. A. Albertoni.
7. Serenata di Milleli. . . . Sig[a]. E. Albertoni.
8. *Têrnavile* Fantasia Romanesca di A. Albertori. . . . Sig. A. Albertoni.

Începutul la 8½ ore. Întrarea: cor. 1·60, 1.—, 0·80; pentru studenţi cor. 0.40. Venitul e destinat pentru canalisarea stradei noue de lângă calea ferată.

*

Hymen. *Dr. Ştefan Rozvan* (Rozvány) din Salonta-mare şi domnişoara *Felicia Beleş* din Arad, s'au logodit Marţi (28 August n).

— *Ioan Mărginean*, cleric absolut, din Copru, şi d-şoara *Ana Silaşi* din Gherla, se vor cununa Joi (6 Septemvrie) în biserica gr.-cat. din Gherla.

*

Dela Reuniunea sodalilor. La »fondul de acuirare a unei case cu hală de vênzare« pentru »Reuniunea sodalilor români din Sibiiu« au mai contribuit cu câte 20 bani: Maria Bîrlea n. Rotariu, Filip Gligor, econom, Maria Gligor n. Man, Iosif Goga, paroch, d-na Aurelia Goga n. Bratu, înv. (Rĕşinari); Valeriu Popovici, paroch, Ana Popovici n. Bêrz (Sibiel); Valeriu Millea, notar (Tilişca); Adolf Benigni, C. P., M. P., Traian Meţian, prot., Efrosina Meţian n. Tipeiu, Eugenia Meţian june, Sora Meţian n. Comşa (Zernești); Traian Meţian, inginer (Belgia); Sergiu Medean, protopr., Elena Medean n. Tipeiu, Virgilia Tipeiu june, Ioan Tipeiu, protopres. emer., Hortensia Medean june (Sebeşul-săsesc); Ioan Ghibu, prof. sem., Valeriu Ghibu, abiturient, Moise Lazar, as. cons., Vasile Gămulea, funct. »Albina«, vĕd. Maria V. Gămulea, şi Leontin Puşcariu, funct. la »Albina«.

*

Concurse şcolare. În archidiecesa gr.-or. sûnt de ocupat posturile învĕţătoreşti din: Romita, Sântămăria, Tămaşa în ppresbiteratul Unguraşului; Sărata, Sebeşul superior (al doilea post) în ppresb. Avrigului; Bicău, Branişca, Burjuc, Cerbia cu filia Pogănești, Certejul-de-jos cu filia Coaja, Glodgileşti, Godineşti, Zam, în ppresb. Iliei. — În diecesa Caransebeşului: posturile învĕţătoreşti din Fêrdea, Bateşti, Brăneşti, Mutniculmic cu filia Dragşineşti (pp. Făgetului), Ohabiţa, Ohaba-mutnic (pp. Caransebeşului), Birda, Sêrbova, Berini (pp. Buziaşului).

*

Adunarea desp. Oraviţa al »Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român«, convocată pe 2 Septemvrie n. la Sasca-montană, *se revoacă* până la alte dispositiuni. — *I. Trăilă*, direct. despărţĕmêntului.

*

Procesul ucigaşului Bresci. Alaltăieri s'a început înaintea curţii cu juraţi din Milano pertractarea procesului lui *Bresci*, ucigasul regelui Umberto. Imensă mulţime de public era adunată în faţa palatului justiţiei, din care însĕ numai puţini au putut întra în sala de pertractare. Ucigaşul a fost escortat din temniţă în palat încă din preseară. La 10 ore s'a început pertractarea, pentru care au sosit la Milano numĕroşi străini, între ei 500 ziarişti. Apĕrător al ucigaşului e advocatul Merlino. Înainte de începerea pertractării Merlino ceruse amânare, pe motiv că primind apĕrarea numai în momentul ultim, nu 'i-a fost cu putinţă să studieze causa. Tribunalul a respins cererea. Ucigaşul a declarat că nu va rĕspunde la nici o întrebare, dar' totuşi a rĕspuns.

Incepêndu-se pertractarea, s'a dat cetire actului de acusă, apoi au fost ascultaţi: ucigaşul şi 16 martori. Bresci a recunoscut, că s'a eserciat în puşcare la ţĕl, anume ca să ţintească sigur asupra regelui, că a puşcat de trei-ori dela distanţă de trei metri, şi susţine, că n'a avut complici. Fasiunile martorilor n'au spus nimic nou. La sfîrşitul pertractării ucigaşul a zis următoarele: »Osânda ce 'mi-o veţi dicta, mĕ lasă indiferent. Apropiata revoluţie mĕ va rĕsbuna«. Seara la 7 ore a fost enunţată sentinţa: *robie de galere pe vieaţă, asprită prin carcer, perderea tuturor drepturilor civice şi politice, şi suportarea cheltuelilor procesului.*

*

† **Paulina Botta.** Marţi, în ziua de Sf. Mărie mai mulţi credincioşi din Arad peregrinaseră la mănăstirea din Bodrog. Între ei era şi fiica economului Ilie Botta. În re'ntoarcerea spre casă fetele luaseră loc toate într'o trăsură, vre-o treisprĕzece, petrecêndu-şi cu cântări şi glume. Pe drumul din pădurea Ceala (Arad) Paulina s'a aplecat să sărute pe o prietenă a sa. În momentul următor însĕ a căzut pe spate, sugrumată de marama ei proprie. Capetele maramei apucaseră la roată şi sucite în jurul butucului au strîns legătura dela gâtul copilei. Strîngerea fusese aşa de puternică, încât a rupt fetei vertebra grumazului şi a julit pielea, încât îi ţîşnea sângele din rana vertebrei.

*

Atentetat cantra lui Victor Emanuel. Ministeriul de interne al Italiei confirmă ştirea, că la gara din Massa-Carrara a fost deţinut un anarchist, care avea de gând să călĕtorească la Neapol, ca *să asasineze* pe regele *Victor Emanuel*. Deţinutul a mărturisit însuşi planul.

*

Omidele. Săptĕmâna trecută daserăm ştire, că în comunele din jurul Albei-Iulie, deosebi în Chişfalĕu şi Şard omidele au devastat aproape de tot curechiştele. Tot aceasta ni-se comunică şi din părţile Sebeşului şi din părţile Aiudului. Pentru orientarea economilor însemnăm, că »*Foaia Poporului*« recomandă pentru stîrpirea omidelor procedura următoare: iai pleavă de grâu, de alac ori de orz şi o presari pe frunzele curechiului (verzei) printre încreţituri. Să se caute însĕ, ca pleava să fie cu ţepe cât mai multe.

*

Din Bucovina. Poimâne (2 Septemvrie) se va face în *Ostriţa* sfinţirea *casei naţionale* a cabinetului de lectură »Sentinela«, cu care ocasie se va aranja petrecere poporală. — În *Stânca* s'a înfiinţat la Sfântă-Mărie un cabinet de lectură. — *Rariţa*, fiica lui vasile Timu din Câmpulung a fost mută un an de zile. În ziua când s'a împlinit anul muteniei sale 'şi-a recăpĕtat graiul. — În *Cotul-Ostriţei* s'a înfiinţat un cabinet de lectură cu numele »Unirea«.

*

Primul Anuar. În câteva zile va apărea o interesantă carte, anume: *Anuarul I. al »Renniunii sodalilor români din Sibiiu«* cuprinzênd unele date dela întemeierea ei până la 31 Decemvrie 1899, publicat de comitetul Reuniunii.

Atragem de pe acum atenţiunea cetitorilor rostri asupra acestei cărţi.

*

Biserică nouă în Nădrag. În 15 Aug. s'a depus peatra fundamentală a bisericii gr.-or. române. Edificiul se face din darurile binevoitorilor şi din contribuţiunea membrilor comunei, toţi lucrători de fabrică. Binevoitorii marinimoşi sûnt rugaţi, să adreseze daruri la notarul comitetului Dr. Petrascu în Nădrag.

*

Daruri pentru biserică. În decursul anului 1900 au contribuit la înfrumseţarea şi repararea sfintei biserici din *Urca* următorii credincioşii: 1. Teodor Muntean cu soţia sa Titiana Mihăşian un rînd frumos de ornate biser. în preţ de 100 cor. 2. on. domn Iuliu Pop paroch local 50 cor. 3. Mihailă Barb, jude comunal 48 cor. 60 bani. 4. Moisă Bozdog 40 cor. 5. Macaveiu Bozdog 44 cor. 6. Teodor Uram 2 cor. 20 bani. 7. George Trif, curator primar 1 cor. 80 bani. 8. Eliă Popa 1 cor. 80 bani. 9. Filon Bozdog, colector 1 cor. 60 bani. 10. Filon Bozdog, jun. 1 cor. 20 bani. 11. Ioan Muntean 1 cor. 20 bani. 12. Teodor Cucerdean, Alexă Russ, Gavrila Ciorgă, Vasilie Ciorgă, Alexă Bozdog, Teodor Muntean, Ioan Paulovici toţi câte 1 cor. Pe lângă acestia au contribuit mai mulţi câte 40 bani şi 20 bani în suma de 9 cor. 70 bani. Dee D-zeu să primească însutit ceea-ce au dat pentru Sf. biserică. *George Trifi*, curator primar.

*

FOIŢA „TRIBUNEI".

La „era nouă".

III.

Şi voi sûnteţi dintre acei resolvători ai *chestiunei naţionale*, cari nu vĕ temeţi de nici un sacrificiu, chiar dacă ar trebui să veghiaţi noaptea întreagă la masa de scris!

Recrutarea gazetarilor nostri se face prea meşteşugar şi nu îndestul ştiinţific. Şcoala jurnalistă dă astfel elemente diletante şi nu condeiaşe luptace. Spiritul moral se profanează şi politica devine o distracţie de cafeneauă ori un surogat teatral pentru vieaţa de toate zilele. Pentru a putè întra într'o redacţiune nici nu e un lucru atât de greu. Puţin spirit de simulant şi un curaj cinic. Celelalte calităţi sûnt lucruri secundare. În convenirile mele sociala avute în Bucureşti am aflat următorul dialog ciudat dela un prim-redactor. E vorba de un tinĕr de bune speranţe ce vrea să între într'o redacţiune.

Redacţia: »Ai mai scris pe la ziare?«

Tinĕrul: »De sigur! Am scris cronică şi politică. Mie mi tot atâta că ce scriu. Eu ştiu scrie *liberal* şi *conservativ*. În toate direcţiunile. Am făcut şcoala în multe birouri gazetare. Mĕ pricep şi la ale »reclamei«.

Redacţia: »Bravo! Tocmai bine. Avem drept acum o mulţime de rufe murdare prin săltarele redacţiei.

Tinĕrul: »Sûnt multe?«

Redacţia: »Da, stăm până la gât în săpun. Vei face foarte bine dacă ne ajuţi«.

Tinĕrul: »Lasă numai pe mine. Am mai dat eu multora de cap. De aceea am fost ucenic de morariu şi căprar la tunari«.

Redacţia: »Bravo! Se trăieşti«...

Contracte de caracterul acesta să fac multe.

Ce are buna reputaţie a ziaristicei de suferit, putem uşor deduce. Dialogul citat nu e legendă. Têrguirea reciprocă e o trăsătură vie din vieaţa gazetăriei noastre moderne, care din Bucureşti a fost adusă şi la noi.

Am avut ocasiuni abundente pentru a ne câştiga vederi interne. Un timp lung de pătimiri ni-a ursit soarta pentru a ne coace. Gazetăria noastră ar trebui să stee într'un contact mai strîns cu ştiinţa, dar' să rĕmâie pe lângă asta practică şi acomodată împrejurărilor *naţionale*. Mânia militantă să cadă, şi prin »*ere noue*« să nu provoci numai »uri noue«, căci atacurile personale pun totdeauna pedeci progresului comun. Dispositia gazetăriei noastre să fie mai calmă şi nu ca înaintea unei furtuni. Cel puţin ţinuta gazetarilor să fie neutrală faţă de spiritul egoist ce întră tot mai mult şi în societatea noastră, şi să nu tradeze de-apururi iritaţia bolnăvicioasă a unor soacre nervoase. Oposiţia deamnă, obiectivă, ori ştientifică e totdeauna bună. Dar' când esagerează oposiţia în jurăminte de partidă ori devise de clice, atunci se comite o fraudă tâlhărească faţă de poporul întreg.

Redacţiunile trebue să fie morile cari să macine din grăunţele tari ale părerilor şi ale gândurilor diferite, tăina pentru pânea intelectuală a tuturora.

Să ţinem cont de faptul zis. Mulţi se dedau din causa aceasta lenevirei în gândire şi perd critica proprie cu care trebue se cetească totdeauna un ziar. Astfel devine creerul masselor mai amorf, ori să învaţă să cugete cu ideile ziarelor cetite. Şi e destul un ziar infectat, ca să infecteze tot mediul social prin care circulează. Napoleon a lovit cuiul în cap când a zis că 4 ziare rele şi oposiţionale pot să aducă mai multă stricăciune decât 100.000 de soldaţi înarmaţi.

Un ziar oposiţional şi rĕu ar face atunci aceeaşi devastare într'un popor ca 25.000 de soldaţi, adecă 25 de regimente de infanterie înarmată.

Publicul nostru are nevoe de ziare independente şi libere. Înţeleg gazetele cari să fie oglindele adevĕrului. Predarea lucrurilor fără teamă şi fără genare, cu acurateţa aparatului fotografic. Frideric-cel-mare, care a fost un energic propagator al primelor începuturi gazetare în Prusia, a făcut mărturisire francă: »*Gazetten, venn sie interessant sei sollen, dürfen nicht geniert sein*«.

Adevĕrul şi realul să fie pe tot locut desvĕlit. Singur după procedarea aceasta se poate cultiva caracterul şi sinceritatea socială a unei naţiuni. Nimic nu e mai periculos decât baccilul neadevĕrului, căci din el se desvoaltă tuberculosa morală. De aceea ziarele să fie curate ca rîurile de munte, la cari să se adepe fiecare, şi cari să curgă din o graniţă la ceealaltă a ţĕrii. Ele trebue să renoiască, să cureţe şi să împingă înainte. Dar să nu fie ape stătute şi turburate, în cari vrea tot nevoiaşul să pescuiască. Aici înţeleg şiretteniile cusute cu bumbacul imoralităţii pentru a împrăştia zizanie în partidele adversare. Intortochierea şi anatemisarea lucrurilor până la ultimul cuiu de potcoavă.

În aşa numitul »*Redactor Lynge*« întâlnim, pe lângă gazetarii serioşi şi cinstiţi, un tip de bandit jurnalistic cum se află prin multe biurouri de presă. El e ultraradical, dar' aceasta nu-'l împedecă a merge şi cu partida reacţionară.

Pentru bacşişuri bune înjură deputaţi şi rĕstoarnă ministri. El spionează toate scandalurile din ţeară. Nu cruţă osteneală şi nici spese pentru descoperirea unei fraude morale comise de un preot, ceea-ce nu-'l reţine însĕ de a seduce sorioara unui colaborator. În goana după abonamente înjură oameni cinstiţi, fără nici o remuşcare sufletească. Pîreşte în secret adversarii sei politici şi esploatează pe cale pungăşească orice situaţie.

Oameni de specia aceasta încep de o vreme să se ivească şi prin câte-o redacţie de-a noastră. Ei sûnt presemnele că aici scândurile scenei gazetare sûnt coapte ori sfredelite de carii decadenţei şi a sosit timpul să cadă odată un trăznet în aceste butice de alcoholism gazetar, pentru a le preface în cenuşă.

Borsec, August 1900.

Ulpiu Traian-Mihaiu.

CÂNTECE VOINICEŞTI.

LXI.

Plânge frunză după mine
Că io am fost frate cu tine;
Plânge-mĕ codru cu dor
Că 'ţi-am fost bun frăţior.

Bucium-Şeasa.

LXII.

Până eram copil mic
D'aveam semne de voinic,
Şi după-ce am crescut mare
Trupu meu hodină n'are
Nice ziua cu lucru
Nice noaptea cu somnu
Tot la mândra 'mi stă gându!

Din Rodna.

Însurăţeii. Luni au încheiat căsătorie în Timişoara însurăţeii Carol Krätzer şi věd. Emilia Kubicska. Mirele e numaide *72 ani*, ear' mireasa de 54.

*

Hoţie jidovească. Marţi a dus Ilie Valean din Corlata o pereche de juncani de vênzare la Humor şi 'i-a vêndut cu 260 cor. În timpul când sta în negoţ cu un neguţětor, se învîrtea pe lângă ei un jidan, care după ce primì Ilie Valean banii, venì la el şi-'l rugà să ducă preotului din Berchişeşti 10 cor. — Omul, nebănuind nimic, s'a apucat gata de a lua cele 10 cor. pentu preot. Atunci jidanul îl chemà deoparte şi-'i dădu o hârtíe de 5 fl. să o pue în pungă. Omul o puse binişor cu ceialalţi bani şi nu mai ştie ce şi cum s'a făcut, că îndată ce s'a dus jidanul, când a mai căutat în pungă să vadă de are banii, a aflat în loc de bani un pachetaş cu nişte hîrtiuţe castanîi. Omul spăriat că 'i-a furat toată munca şi averea sa de pe un an întreg, a alergat la magistrat şi de acolo la gendarmi, dar' hoţul par' că a întrat în pământ, şi bietul om a trebuit să rămână păgubaş. (»*Deşteptarea*«).

*

Tîrguri de ţeară în Banat se vor ţinè: la 1 Septemvrie în Liebling şi la 2 Septemvrie în Modoş.

*

Fabrică de oleu în flacări. Luni după ameazi s'a aprins fabrica de oleu de lângă gara din Troppau arzênd până în temelíi. Paguba se evaluează la circa 160.000 coroane.

Tribuna Literară.

Producţiunea noastră literară.

— *Raportul secretarului I. al »Asociaţiunii« despre producţiunea literară română din ţeară în timpul dela 1 Iulie 1899—30 Iunie 1900.*

(Urmare şi fine).

La espunerea statistică a consumaţiunii de ziare am renunţat de astă-dată, deoparte pentru-că, strict luat, aceasta nu aparţine chestiunii ce ne preocupă, ear' de altă parte din causă că nici prin chestionarele noastre, nici prin datele cari ni-le serveşte statistica oficială asupra foilor româneşti espediate prin postă aici în ţeară, şi importate din străinătate, nu ni-am putut procura date sigure şi controlate, ear' în lipsa acestora ori-ce conclusiuni ar fi lipsite de temeiu.

Ne restriugem deci la următoarele date:

În anul trecut au apărut la noi în total 18 foi, între cari 2 ziare politice cotidiane şi 1 organ politic ce apare de 5-ori pe săptămână; la 2 dintre aceste numĕrul de Duminecă este întocmit pentru trebuinţele poporului şi se poate abona şi separat. Foi bisericeşti au esistat 4, şi anume 3 săptămânale, ear' una cu trei ediţiuni săptămânale. Foi poporale au fost 4 (dintre cari una apare de două-ori, celelalte odată pe săptămână), ear' alte foi săptămânale 1, acum sistată. Numĕrul revistelor a fost 6, între cari 2 pedagogice, 2 ştiinţifice şi literare, 1 economică şi 1 umoristică. Aceste foi au apărut în total în 1471 ediţiuni (numere), ear' preţul lor de prenumerare laolaltă a fost de 222 coroane.

Spre orientare asupra tirajului şi a consumaţiunii întregi de ziare mai amintim, că (în anul 1898, când situaţiunea a fost aproape aceeaşi), oficiile postale din ţeară au espediat: esemplare de foi rom. apărute la noi în ţeară: 2,143.756, din Austria (Bucovina) 3276, din România 3068, în total 2,150.100 esemplare, ceea-ce represintă numai 1·98% ale espediţiunii totale, până când elementul român în poporaţiunea ţĕrii chiar şi după statistica oficială (dela 1900) represintă 15%.

*

Activitatea »Asociaţiunii pe teren literar şi în anul trecut s'a mişcat în cadrele foarte modeste ce 'i-le-a impus organisaţia ei de până acum şi insuficienţa mijloacelor materiale de cari dispune.

Concursul publicat sub nr. 9/1899 pentru un premiu de 500 coroane, care avea să se decerne celei mai bune scrieri asupra obiectului: »Istoria instituţiunilor culturale ale Românilor din Ungaria şi Transilvania dela 1848—1898«, a espirat la 31 Decemvrie a. tr. fără de resultat mulţumitor. Din această causă comitetul central cu conclusul seu nr. 43 din 8 Martie a. c. a înoit acest concurs, şi pentru a înlesnì autorilor români participarea şi a asigura prin aceasta resultate mai satisfăcĕtoare, a modificat condiţiunile concursului, admiţênd la acesta şi lucrări monografice asupra vre-unui subioct din istoria instituţiunilor culturale româneşti. Terminul acestui nou concurs espiră la 30 Iunie 1901.

Un alt concurs literar publicat din partea »Asociaţiunii« sub nr. 502 din 4 Maiu a. tr. pentru scrieri religioase-morale a espirat la 31 Oct. 1899, însĕ scrierile întrate, din consideraţiuni parte formale, parte meritorii, nu au putut fi premiate. Din această causă şi acest concurs a fost înoit pe base mai largi, ca pe această cale să se procure scrieri pentru »Biblioteca poporală« proiectată de »Asociaţiune«. Până la terminul nou (31 Maiu 1900) au şi întrat mai multe lucrări, dintre cari unele au fost premiate şi se vor tipărì pe rînd. Astfel deja cu ocasiunea acestei adunări »Biblioteca poporală a »Asociaţiunii« îşi face prima aparitiune cu o mică serie de »Povestiri« din vieaţa ţĕranilor români de I. Pop Reteganul.

In vederea apropiatei înfiinţări a secţiunilor literare, comitetul central deocamdată nu a publicat concurs nou pentru scrieri noue pe seama »Bibliotecii poporale«. Credem însĕ, că secţiunile nu vor întârzia să se ocupe de această nouă creaţiune şi vor căuta să o completeze an de an cu o nouă serie de scrieri corĕspunzĕtoare trebuinţelor poporului nostru.

Primul numĕr al »Bibliotecii poporale« se va împărţì gratuit — împreună cu alte scrieri editate şi cumpĕrate de »Asociaţiune«, — între poporul ce se va aduna cu ocasiunea acestei adunări generale la Băile-Herculane.

Ediţiuni speciale de cărţi, afară de cea amintită, nu s'au făcut de astă-dată din partea »Asociaţiunii«; comitetul central însĕ vĕzênd lipsa unui bun manual didastic de istorie şi de geogrrafie pentru şcoalele civile, a luat disposiţiunile de lipsă, ca să se poată publica două manuale lucrate de prof. Ioan Popovici după scrierile lui Al. Márki. Cărţile dlui Popovici au şi apărut în anul trecut şi au fost aprobate din partea autorităţilor competente şi întroduse în mai multe şcoale civile. Aranjamentul făcut în această privinţă până astăzi nu a impus »Asociaţiunii« nici o sarcină materială şi după toată prevederea se va putè finalisa fără nici o jertfă din partea noastră.

La acest loc mai amintim, că Cronica lui Anonymus, editată de »Asociaţiune« în textul original latin paralel cu traducerea românească, a fost provĕzută de D. Mihail Béşán cu o frumoasă hartă politică a Ungariei pe timpul năvălirii Maghiarilor, şi rĕscumpĕrată de numitul domn traducător în scop de a o desface în publicul mare.

Organul »Asociaţiunii«, revista »Transilvania«, deşì redacţiunea şi de astă-dată a trecut peste budgetul preliminat pentru spesele de tipar ale acestei publicaţiuni, a trebuit să-'şi restrîngă partea literară în un cadru de tot modest, de oare-ce partea oficială, în urma înmulţirii agendelor administrative, reclamă un loc tot mai larg. Ea s'a mărginit deci la tratarea chestiunilor culturale ce ating mai de aproape Asociaţiunea noastră, la publicarea câtorva scrieri şi documente istorice, şi a dat o atenţiune deosebită bibliografiei române şi străine, încât aceasta priveşte pe Români. Prin rubrica »Din literatura străină«, care nu a fost controlată până acum pe nici o cale, deşì de multe-ori atinge interesele noastre foarte de, aproape revista »Asociaţiunii« face literaturei, şi mai ales istoriografiei române, servicii bune, a căror însemnătate a fost de repeţite-ori recunoscută din locurile cele mai competente.

»Enciclopedia Română« a înaintat normal şi în anul trecut, în decursul căreia a fost terminat volumul II., care ajunge până la litera K.

Deşi această publicaţiune nu a putut rĕmânè scutită de ori-ce scădere, — un lucru eschis la o lucrare atât de vastă şi avisată la un aparat pe cât de mare, pe atât de complicat, — ea formează totuşi un bun şi frumos început pe terenul literaturii noastre enciclopedice. O dovadă eclatantă pentru aceasta ne dă mai ales împrejurarea, că »Enciclopedia Română« numĕră între colaboratorii sei o respectabilă serie a celor mai ilustri scriitori şi savanţi români.

Comitetul central la rîndul seu constatând mersul lucrărilor »Enciclopediei Române« s'a declarat pe deplin mulţumit cu conducerea ei, şi astfel sperăm că publicaţiunea se va putè termina în timp apropiat şi în condiţiuni satisfăcĕtoare, cu toate că până astăzi nu ni-a impus nici cea mai mică sarcină materială.

*

Încheiând raportul nostru despre producţiunea noastră literară din anul trecut, ne place a accentua, că începem un an nou sub augurii destul de favorabile. Nu numai că mişcarea noastră literară, cu toate neajunsurile ei, dupăcum a vĕzut, se află în stadiu de progres, fie cât de modest dar' totuşi neîndoios, — ci mai ales împrejurarea, că stăm în preseara organisării Asociaţiunei noastre ca corporaţiune literară, ne dă speranţa, că prin angajarea unei pleiade de bărbaţi distinşi pe terenul ştiinţelor şi literaturei, Asociaţiunea va putè da mişcării intelectuale şi vieţii culturale a poporului nostru un nou şi puternic avênt!

Din public.*)

Mulţumită publică.

La concertul improvisat în onorul oaspeţilor în vilegiatură de »Reuniunea română de cântări din Sĕlişte« la 12 August a. c. au binevoit a solvì în folosul Reuniunii:

Colonelul Muntean 4 cor.; căp. Krippner 2 cor.; Ioan Droc, protopop 4 cor.; Romul Mircea, protop. 4 cor.; Dimitrie Roman 4 cor.; Anton Pluhars 3 cor.; Dumitru Cunţan, prof. 2 cor.; d-na A. Banciu 2 cor.; d-na Vătăşan 2 cor.; d-şoara Sofia Bucişan 2 cor.; Iordachie Roşca Căpitan 2 cor.; Dr. Nicol. Calefariu 2 cor.; Ioan Banciu, 2 cor.; Ioan Chirca 2 cor.; Dr. Nic. Droc Barcianu 2 cor.; Teodor Doboiu 2 cor.; doamna Comşa 2 cor.; Ioan Popa, preot 2 cor.; Alexe Oniţiu, jude reg. de tribunal 1 cor.; Dumitru Chirca 1 cor.; Coriolan Stoica 1 cor.; Lupea Comşa 1 cor.; Axente Banciu, prof, 1 cor.; Ioan Iacob 1 cor.; Constantin Herţia, comptabil 1 cor.; Alexandru Steflea 1 cor.; Ienciu & Greavu 1 cor.; George Muntean 1 cor.

Primească acesti P. T. binevoitori ai Reuniunii noastre cele mai sincere mulţumite. Aducem în special cele mai călduroase mulţumite d-şoarelor Aniţa şi Mariţa Oniţiu, Igi şi Hermina Krippner, de present în Sĕlişte, cari prin esecutarea mai multor puncte din şi afară de program au contribuit esenţial la reuşita concertului. Lăsăm să vorbească alţii despre prestarea domnialor într'adevĕr artistică, nu putem însĕ să nu amintim bunăvoinţa domnialor, estraordinară, de a face tot întru buna reuşită, care bunăvoinţă aşa de rar se găseşte.

Deci încă odată mulţumitele noastre.

Sĕlişte, în 16 August 1900.

Pentru »Reuniunea română de cântări«:

D. A. Mosora, pentru secretar. *Roman*, president,

La

Abonament lunar

pentru

Septemvrie st. vechiu

învită

Administraţia ziarului „TRIBUNA“

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu e responsabilă.

Meseriaşii şi neguţĕtorii nostri.

— Din »Foaia Poporului«. —

In Alba-Iulia.

In *Alba-Iulia* se află 6 măiestri pantofari, anume

Petru German.
Ioan Turean.
Nicolau Tat.
George Codru.
Ioan Moldovan, şi scubscrisul. Toţi au lipsă a fi recomandaţi publicului românesc.

Fraţilor, nu-'i destul numai atâta ca să fim recomandaţi, ci trebue să fim stăruincioşi, să muncim şi să gătim lucru bun şi trainic că numai aşa ne va folosì recomandarea. Apoi muncind săptĕmâna întreagă, sûntem datori noi ca Români a fi şi religioşi şi totodată »*Foaia Poporului*« să nu lipsească din casa nimĕnui. In Dumineci şi zile de repaos să cetim multe lucruri bune, cari numai folos ne poate aduce.

De când cărturarii nostri îşi dau silinţă a lumina poporul, resultatul îl vedem cu ochii! Cu mare bucurie vedem că pe la toate oraşele, si pe sate avem mulţime de măiestri, sodali, învĕţăcei de toate soiurile de măiestrii.

Este ştiut, că măiestrului îi sûnt mânile de aur, este liber, neatîrnător, nu 'i-e teamă că-'şi va perde pânea, numai să-'şi păstreze aceea ce a muncit..

Să ştiţi, colegi, eu să mĕ mai nasc odată pe lume, n'aş dorì ca să fiu altceva decât ear' măiestru, cu toate-că nu sûnt bogat.

Iacob Tulburean, măiestru pantofar.

Comercianţi.

In Amnaş.

Sûnt neguţĕtoare de 7 ani într'un sat săsesc, unde sûnt şi puţini Români; am tot felul de mărfuri în mare, cât şi în mic mĕ lupt cu alţi 8 neguţĕtori, care toţi sûnt Saşi: Cumpĕr în mare ouĕ, cucuruz (porumb) grâu, vin şi altele. Am mĕrunţişuri de »*Nürenberg*«. Vênd cu preţuri foarte convenabile.

Věd. Maria Popreda, comerciantă în Amnaş.

In Puiu.

Subsemnatul sûnt comerciant în Puiu (ung. Puj, comitatul Hunedoarei); am deschis prăvălíe aici în 1 Ianunrie 1899. Sûnt aranjat bine cu tot felul de mărfuri, de băcănie (specerie), ferăríe, rafuri de carĕ, şparuri, vase de tot felul pentru bucătăríe, pluguri de Oradea-mare, berte şi cormane, fere de plug, deposit de *coase* de cea mai renumită fabrică, cutíi de coasă. Badicuri, şi anume, căldări, ţesturi, cratiţe, etc. Pânzăríe, bumbac, şi urzeală albită, arniciuri, bircă moale şi aspră, cipce de tot felul, bumbacuri de ştricănit, albe şi colorate, aţă de cusut, petroleu, lumini, săpun, făină, mare deposit de talpă şi opinci etc. cu un cuvênt toate ce se recere pentru trebuinţa poporului.

In Pui mai sûnt 2 prăvălíi, un Jidan şi un Armean. **Petru Clecan**, comerciant.

In Gichişul-de-sus.

Subscrisul sûnt neguţĕtor în comuna mea natală *Gichişul-de-sus*, am o mică boltă sub nr. căsei 36.

Înainte cu trei ani 'mi-am câştigat pe lângă dreptul de neguţĕtoríe şi dreptul de *cârcîmărit* şi 'mi-a mers foarte bine în restimp de 2 ani; dar' cu prilejul când s'a restabilit ordinea de 3 ani a cârcîmelor, în anul 1899 şi a fost întrebare dela cei mai mari dela *direcţie*, că mai de lipsă e încă ca în comuna noastră să mai fie 2 cârcîme, adecă a mea şi a *Jidanului*, domnul preot *David Deac* 'mi-a fost în contră şi a susţinut că numai Jidanul să rĕmâe cu cârcîmăritul şi după domnul preot s'au luat şi ceialalţi cari toţi sûnt membri sf. noastre biserici, afară de bietul învĕţător care a fost pe lângă mine, însĕ rĕmânênd numai singur a căzut propunerea învĕţătorului, că adecă în comuna noastră să rĕmână cârcîma mea. Şi eacă acuma am rĕmas fără cârcîmă numai cu boltă, care o susţin şi astăzi cu mari jertfe, ca numai de ruşine să nu rĕmân

Vasilie Haragoş a Lupului, neguţĕtor român.

In Bratfalĕu.

Deşì comuna noastră *Bratfalĕu* (Barátfalva) e o comună mică numai de 60 numere (familii), totuşi sûntem doi boltaşi, un Jidan şi eu, *Gregoriu Gonza*. În bolta Jidanului nu-'i nici a 8 parte negoţ cât la mine şi totuşi îmi face concurenţă. Sûnt de acei creştini de ai nostri, cari când este negoţ la el nu vin de loc la mine. La mine în toată vremea află omul de ce are lipsă; la mine se află tăbac, sare, petrol (naftă), săpun de haine, săpun bun, soda, maşini (lemnuşe), meriială de pus în var, pământ negru la cuptoare, pământ roşu la hoarne zăhar şi dulcéţuri, oţĕt, piper, cuişoare, ghimber, tămâie, bumbi de tot soiul, ace, degetare, specmă de tot soiul, bumbac, arnici de cusut de tot soiul, bercă (haras) de tot soiul, lumini de ceară şi de sĕu, petele, mărgele, fluturi roşii de tot soiul, creţişoare, barşoane (catifele) de pus pe rochii la fete şi pe pălării la feciori, peană la fete la urechi şi în cloape şi pentru băieţii de şcoală tăbliţe, ceruse, tece, cerneală, pene de scris şi hârtíe, etc., de aceea vin străinii din vecinătate după tot felul de negoţ; mai mult mi-sĕ petrece la străini ca la poporenii nostri, deşì comuna e curat românească, nici o limbă nu avem în comună decât numai singurul Jidan, la care unii dintre creştinii nostri se duc şi cred în el, cum crede el în Moise.

Gregoriu Gonza, în Bratfalĕu (Barátfalva) u. p. Teaca (Teke).

In Şipet.

În anul 1896 luna Noemvrie în 16 fie iertatul meu tată a deschis pe numele seu o *măcelărie* sătească. Vĕzênd însĕ că treaba merge bine, în toamna anului 1897 a deschis şi o *boltă mixtă*, în care vindeam tot articoli de lipsă sătenilor. Comuna Şipet ar 410 de numere cu 2600 de suflete, mai toţi Români, însĕ sûnt afară de noi 12 bolte, dintre cari 10 Ovrei şi doi Sêrbi, apoi mai toţi au licenţii de beutură şi tăbac, pentru care licenţă fie iertatul meu tată mult a spesat şi asudat, când la urmă cu chiu şi vai în toamna anului trecut a dobândit-o. Ne mergea şi ne merge foarte bine, în ciuda străinilor, însĕ Dumnezeu bunul a voit ca în luna lui Martie ziua a 3-a iubitul nostru tată Trifu Curuţia, representant comunal, notarul com. par., econom prim, neguţĕtor şi măcelar vestit să treacă la cele vecînice, lăsând pe noi toate afacerile, cari ca fii credincioşi şi urmaşi de harnic Român le tinem pe toate. Invîrtim pe an la 5000 cor. în negoţ şi carne. Cu economia mĕ ocup subscrisul, bolta e pe mâna fratelui meu Ioan şi măcelăría, şi am luat asupră-ne şi agentura băncii »Transilvania«, pentru Şipet şi jur. Mai este un căsap şi birtaş român *Avram Petruţ*, care însĕ nu se prea ţine de ele. Subscrisul încă aş deschide şi neguţĕtoríe de lemne şi de fer.

Simeon Curuţia, econom, neg. şi măcelar în Şipet.

Trebuinţe de-ale meseriaşilor nostri.

Subscrisul fac cunoscut, că am lipsă de un băiat la învĕţătură la meseria cojocărítului; cei-ce doresc sĕ-'mi scrie sau să vie la mine.

Nicolae Dicu, cojocar în Sebeşul-săsesc, ulíţa mare nr. 14.

Doresc să aflu un *măiestru*, care sĕ-'mi sape o fântână, căci am făcut niste case aproape de gara Braşovului, la care aş voì să am şi o fântână.

Cernat (Săcele). **George Chirtoş**, croitor.

Negoţul şi meseriile la noi.

— Scrisori cu păreri şi aprecieri. —

Bihor, Iulie 1900.

Preţuita »*Foaia Poporului*« în nrul 26 sub titlul »Cătră meseriaşii şi comercianţii nostri« în formă de apel atinge o idee foarte bună, provocând pe respectivii ca sĕ se facă cunoscuţi publicului, deschizênd spre acest scop coloanele »*Foii Poporului*« şi promiţênd deodată şi ajutorul moral. O idee (gând) mai bună şi folositoare nici că se poate, mĕ tem însĕ că cu eurg se va întrupa, *pentrucă nu numai poporului, dar' mai ales însuşi inteligenţei mai bine îi place a lucra şi a cumpĕra la străini, şi dacă se abate câte unul pe la meseriaşii şi neguţĕtorii români, le spun anume:*

— Eşti Român, aşteptăm să ne lucri respective să ne dai mai ieftin decât străinii, şi dacă 'i-se spune că nu se poate, îl lasă cu sfinţii şi merg la Jidan, plătind aceluia bucuros mai mult. De aici provine că puţinii meseriaşi şi neguţĕtori ce se ridică ici-colea, se topesc între alte neamuri, făcêndu-se din Berce, Bercey, ca curelarul din Oradé.

E trist dar' adevĕrat că măiestrii şi neguţĕtorii nostri nu numai nu sûnt spriginiţi de cătră fiii neamului lor, ci adesea şi şicanaţi. In Bihor, în mijlocul unui popor român mai mult decât 1/4 milion sûnt foarte puţini meseriaşii nostri, eară comercianţi abia sûnt 5—6. Eară dacă vom considera starea lor trebue să ne întristăm. Cei dela Orade perduţi cu totul, nici că mai ştiu limba maternă; dar' întreabă inteligenţa de acolo, cu care meseriaş român lucră? Cred că nu va putè alt rĕspuns da, decât că nu cunoaşte meseriaş român. S'au întrebaţi pe comerciantul *Pantea*, câţi cumpĕrători are din inteligenţă? In Beiuş meseriaşii mai ţin la naţionalitate, *însĕ naţiunea îi lasă să piară de foame.* Intre alte foarte multe neguţĕtoríi străine mai sûnt în Beiuş şi *două româneşti*, aranjate bine, una de pânzăríe şi vestminte, alta de ferăríe, specieríe, oleuri, sare etc. Firește că despre acestia trebue să presupuiu, că în mijlocul unei poporaţiuni române, într'un oraş, unde sûnt atâtea institute şi internate române, azi mâne vor ajunge acolo ca să urmeze pilda fericitului Nicolau Zsiga, făcênd fundaţiuni pentru neamul lor. Aşa, ean du-te să vezi câtă inteligenţă vei afla cumpĕrând la ei, apoi te du la Jidani şi alţi străini şi vezi cum fraternisează preoţii şi cea inteligenţă cu acestia şi apoi îţi pune pofta în cuiu.

Apoi »nacşagoşii« îngrijitori ai institutelor române doară nu se vor dimite să facă daraveri cu meseriaşii şi neguţĕtorii români, până sûnt Jidani şi alte neamuri. Cine nu crede ispitească, că se va convinge, că atât poporul cât şi mai ales inteligenţa, mai bine plăteşte unui străin mai mult, decât sĕ-'şi facă treabă cu Românii, ba invidiază şi se teme că va ajunge bietul Român la ceva stare.

Din esperienţă.
Un preot.

Bibliografie.

Dicţionarul român-german şi german-român, de Sab. Pop. Barcianu, revidat şi completat de profesorul *Dr. D. P. Barcianu*, partea primă *română-germână*. Ediţia a III-a, 750 pag. în 8° cu litere petit în 2 coloane. Preţul: broşat cor. 6.—, şi legat în 1/2 franz cor. 7 60. Acest dicţionar atât de bine primit în ediţiile sale anterioare, apare acum în ediţia a III-a. Recunoscut de bărbaţi competenţi ca cel mai bun dintre câte au apărut, ediţia presentă caută a-'l face şi pe mai departe vrednic de această preţioasă recunoaştere. Atât autorul, cât şi editorul 'şi-au pus toate silinţele întru a aduce lucrării îmbunătăţirile, cari să o ducă la perfecţiune din ce în ce tot mai mare: autorul prin aceea, că a înavuţit în mod însemnat cuprinsul prin cuvinte şi locuţiuni din scriitorii români moderni şi mai vechi, voind astfel a înlesnì publicului străin cetirea şi înţelegerea scrierilor române. Editorul prin aceea, că a înzestrat cartea cu hârtíe bună şi cu tipar frumos, îngrijind, ca prin un format mai mare şi mai potrivit, pe lângă toată înavuţirea să nu devină prea voluminoasă, ci să rĕmână îndemânatecă. Fie deci, ca şi în forma presentă dicţionarul acesta să afle binevoitoarea întimpinare, de care s'au bucurat ediţiile anterioare, contribuind la sporirea prietenilor limbei române şi ai productelor ei literare.

Din *partea a II-a »germână-română«* se mai află câteva esemplare din ediţia a II-a. Preţul: broş. cor. 7.60; legat cor. 9.40.

Gramatică germană teoretică practică, de Sava Popovici Barcianu. Ediţiunea a cincia revidată şi completată de Dr Daniil Popovici-Barcianu. Această gramatică atât de bine întocmită, avênd la fine şi un mic vocabular german-român, costă 2 cor. 80 bani.

Acestea cărţi de ajutorare spre învĕţarea şi întrebuinţarea limbei germane se află la librăria W. Krafft în Sibiiiu.

Vênzĕtorii primesc rabatul cuvenit:

Pentru redacţie şi editură responsabil: **Vasile C. Osvadă.**
Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acţiuni: **Iosif Marschall.**

Robe de mătasă pentru mirese fl. 10.50.—

(BRAUT-SEIDEN-ROBE)

și mai scump! — 14 metri — trimise scutite de porto și de dare. Mostre pentru alegere, tocmai așa din »Mătasa-Henneberg« neagră, albă și colorată, pentru bluse și rochii, dela 45 cr. până la fl. 14.65 per metru

Veritabilă numai dacă e cumpărată direct dela mine!

G. Henneberg, fabrică de mătasă în Zürich,

[3] 33—50 (liferant de curte c. și r.)

Publicare de concurs.

La **internatul Pavelian de fete din Beiuș**, împreunat cu școala civilă, se escrie **concurs** pentru un post de **guvernantă.** Emolumentele sûnt: plata anuală de 400 coroane, cuartir și întreținere în internat. Are drept la 2 cuincuenale de câte 100 coroane. Petițiunile instruate cu carte de botez, testimoniu de cualificațiune despre anterioara aplicație, sûnt de a se înainta la Rectoratul Internatului de fete în Beiuș până la **7 Septemvrie a. c. st. n.** Se pretinde ca sĕ știe perfect **croitul albiturilor și hainelor**; dintre concurente va fi preferită aceea, care va posede și limba germană și va produce atestat despre absolvarea cursului de lucru de mână.

[303] 2—3 **Direcțiunea.**

Publicațiune.

Prin aceasta fac cunoscut, că precum până acì, adecă în 23 de ani, așa și de acum înainte voesc a ținè **elevi școlari** în **cuartir** și **vipt** întru deplină îndestulire atât a stimaților părinți cât și a pruncilor.

În casa mea se vorbesc trei limbi: **maghiară, germană** și **română**. Locuința mea se află în strada **Vásút újutza nr. 16.**

Bistrița, la 9 August 1900.

[302] 2—2 **Hancz Gyula.**

Cui îi trebue mulți bani?

lunar până la **1000 coroane** se pot câștiga cinstit și fără nici un risic. A se adresa sub **M. 8.** la: **Annoncen-Expedition im Frankfurt a/M. Rödelheim.**

[110] 22—50

Căsătoria viitorului.

Ediția 47 cu ilustrațiuni. **Modern, practic și foarte instructiv**. În estensiune de 208 pag., prețul 30 cruceri, porto 12 cr. separat, pentru care spedarea se va face ca epistolă duplă închisă. (Marce postale austriace și ungare se primesc în preț de plată).

I. Zaruba & Co.
Hamburg. [94] 26—26

Apă de Colonia
(Eau de Cologne).

Cea mai bună marcă a **celui mai vechiu** destilator **Ioan Maria Farina,**
[184] 3—6 Julichsplatz nr. 4. 3

Deposit principal pentru comande directe prin prima și unica prăvălie de specialitate în Ardeal

Parfumeria Meltzer,
strada Cisnădiei (edificiul comandei de corp), în Sibiiu.

Gustav Meltzer,
fabrică de săpun și luminări, strada Gușteriței în Sibiiu.

Școlarii

află cele mai bune **perii de dinți, de haine și de cap,** tot felul de **mijloace pentru ținerea dinților în curățenie, ape de gură (Thymol!), oleuri de pĕr și pomadă, piepteni de frizat și deși, mănuși de spălat și de frotat, sponghii,** cum și tot felul de

[301] 2—10 **săpunuri de toaletă**

în calități recunoscute drept cele mai bune și pe prețuri cunoscut solide la

Parfumeria Meltzer,
prima și unica prăvălie specială în Transilvania,
strada Cisnădiei (palatul Corpscommando) în Sibiiu.

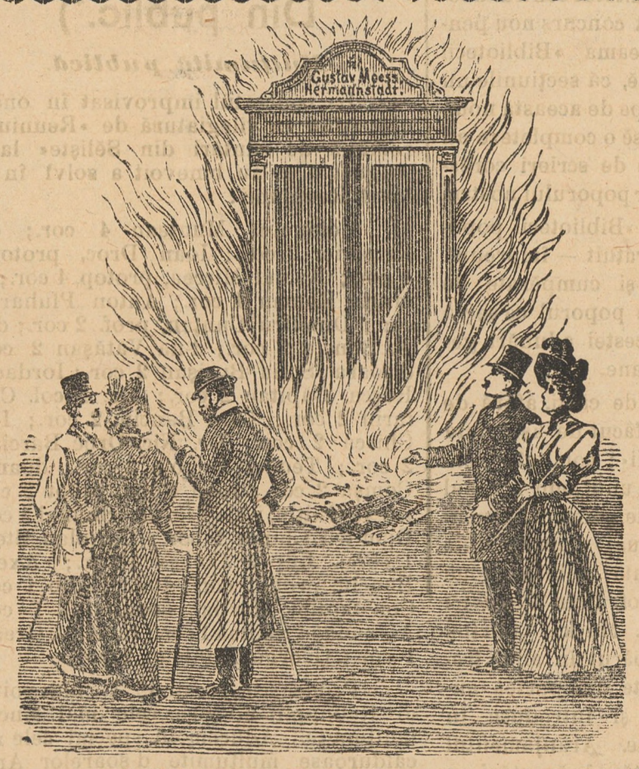

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, sĕ binevoească a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și mĕsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după mĕsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panțerate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess, [53] 37—
fabrică de casse în Sibiiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Cărți românești.

În librăria W. Krafft din Sibiiu, binecunoscută publicului românesc prin întinsele sale afaceri de librărie și mai ales prin editura bogată de cărți și opuri românești (între cari și „Enciclopedia Română“) se află de vênzare următoarele:

* Albinu A., Amicul jocului de șach, teoretic și practic cor. —.60
Alexici Dr. G., Texte din literatura poporană română, tom. I. Poesia tradițională „ 6.—
Aluașiu Gavrilă, Societăți de cumpĕtare, îndreptar pentru înființarea lor după modelul „Societății de cumpĕtare“ „ 1.—
* Arion C. C., Despre prejudiții, conferență „ 1.—
Articolul de lege XXI. și XXIII. ex 1886 despre Instrucțiuni și despre procedura disciplinară „ —.50
Articolul de lege XXII—1886 Despre comune „ —.80
*Augier E., Aventuriera, comedie în 4 acte în versuri, tradusă de Țincu N. și Moschuna S. „ 2.—
Bancilă, Colindele Crăciunului și ale Paștilor sau Producțiuni cu cântece la nașterea și învierea Domnului nostru Isus Christos. La care s'a adaus și Colăcăritul sau Vornicitul „ —.46
Barcianu S. P. Dicționar rom.-germ. și germ.-rom. revidat și complectat de Dr. D P. Barcianu. Partea I., română-germană legat 7.60 broșurat „ 6.—
— Partea II., germană-română legat 9.40 broșurat „ 7.60
Barițiu George, Părți alese din Istoria Transilvaniei pe 200 de ani din urmă, (3 vol.) legat cor. 18.—, broșurat „ 13.—
Barițiu Oct. Dicționar mag.-rom. „ 2.80
*Bartolomeiu I., Schițe istorice și culturale despre teritorul fostului regim. c. r. grănițeresc nr. 13 român bănățean „ —.80
Boca A. d. Velcheriu, Lacrămi, adio și declamări funebrale. Panorama lumei trecĕtoare sau versuri, iertăciuni și declamări la inmormêntarea „ —.80
Bocancea T., Zile negre, poem. „ —.60
Boló Henry, Tragedia Calvarului, tradusă în românește de Membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain“ „ 2.—
* Bocso I. B., Florile inimei, poesii „ 1.—
* Bougaud E., Cartea durerei, tradusă din limba franceză de Iacob Afin Nicolescu „ 3.—
Brânzeu Nic., Școalele din Blaj, studiu istoric „ 2.—
Brote Dr. A., Însoțirile de credit împreunate cu însoțiri de consum etc., îndreptar practic pentru înființarea și conducerea acelora, după sistemul F. W. Raiffeisen „ 1.60
Brote Eugen, Ținerea vitelor „ —.24
„ „ Trifoiul „ —.20
Budu Tit, Viața Sfinților, cu permisiunea preavener. ordinariat „ 6.—
Bunea Dr. A., Din Istoria Românilor. Episc. Ioan Inoc. Klein (1728—1751). Blaj 1900 „ 4.—
* Butculescu N. Marin, Religie și știință, încercare critică de morală-socială „ —.75
Cărpinișan N., Monografia comunei Răhău „ —.50
Carte de conversațiune românească și nemțească leg. „ 2.—
Cincizeci de istorioare morale pentru băieți și băiete de amicul pruncilor F. H. cu 6 chipuri colorate, în legătură frumoasă „ 1.—
Clemence R., Mandrin, căpitanul banditilor. o novelă interesantă, tradusă de N. Petra-Petrescu „ 1.20
Coșbuc G., Fire de Tort, versuri „ 2.—
— Sacontala, traducere liber. după Calidasa „ 5.—
— Balade și Idile „ 3.—
— Résboiul nostru pentru neatîrnare „ 1.—
— Povestea unei Coroane de oțel „ 1.50
Costin I., Îndreptar pentru întemeiarea băncilor rurale după sistemul F. W. Raiffeisen „ 1.20
— Manual de stupărit cu 86 figuri în text „ 1.30
— Moara din Șișești, roman, tom. I. „ 2.—

Crasescu Vict., Novele și schițe. vol. I—IV. à cor. 1.—
Dăianu Dr. E., Cronica anului 1848 p. I. (nr. 1—7 Martie—Septemvrie) „ 3.60
Dante Alighieri, Divina comedie. Infernul, trad. de d-na Maria P. Chițiu „ 6.—
Dante A., Purgatoriul, trad. de aceeași. „ 7.50
Dem T. G., Cronica din Nürnberg „ 1.50
Densușian A., Valea vieței, cântece și epigrame „ 3.—
— Istoria limbei și literaturei române, Ediținea II. broș. „ 4.50
— Optum, tragedie în 5 acte „ 1.50
Densușianu O., Între două lumi, dramă în 3 acte în versuri „ 2.76
Diaconovich Dr. C. Enciclopedia română, editată sub auspiciile și din însărcinarea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.
Preț de prenumerațiune:
tom I. și II. broș. à „ 20.—
„ I. „ II. legat à „ 23.20
(Tomul III. este sub tipar. — După terminarea publicării opul se va vinde cu un preț ridicat).
* Dionte Cassiu, Istoria romană dela Nerone până la Alexandru Severu, trad. de Angel Demetrescu „ 2.80
* Disescu C. G., Ce influență are cultura intelectuală asupra moralității și criminalității, conferență „ 1.—
Dobrogeanu-Gherea, Literatură și știință, 2 volume à „ 5.—
* Doine și strigături din Ardeal, de Dr. I. U. Jarnik și A. Bârseanu „ 4.—
Dopp Elia, Comasările, îndreptar practic „ —.80
Două drame, lectură pentru tinerimea de secsul femeiesc „ —.40
Două raporturi de prefecti roman din anul 1848 „ —.30
Dragoșiu Dr. J., Vivia sau biserica din cartacine, narare istorică „ 2.40
Duică G. B., Savitri, povestire indică din Mahabarata „ —.30
* Dulfu P., Ifigenia în Aulida, tragedie în 5 acte „ —.40
Ebers Georg, Homo sum, roman tradus de Mugur „ 1.60
Elefterescu Dr. Em., Predice ocasionale și funebrale, tom. II. „ 3.50
* Esarcu C., Petru Cercel, Documente descop. în Archivele Veneției „ —.80
* Georgescu P. M., Literele și omul de litere în veacul al XIX-lea „ —.40
* Ghica Ion. G., Convorbiri economice, 3 vol. „ 11.50
Grigorovitza Em., Chipuri și graiuri din Bucovina „ 2.—
Grube A. W., Biografii romane, traduse de N. Petra-Petrescu „ 1.—
Hințescu I. C., Proverbele Românilor „ 1.—
Hodoș Z. Poftă Bună, carte de bucate „ 1.40
Idieru Nic., Studii de economie, politică și finanțe. Vol I. cor. 4.50, vol. II. „ 4.—
Îndreptar practic în economia rurală de mai mulți preoți „ 1.40
* Ipcar Ig., Regele și evreică „ 1.20
Kneipp Sebast., Cură de apă. Testamentul meu și conferențe public. inventuri necesare pentru vindecarea boalelor și conservarea sănĕtății 2 vol „ 8.—
Laocon sau despre limitele picturei și ale poesiei, de Lessing. Traducere cu adnotații și o prefață de N. Istrate „ 1.50

Laurianu A. Treb., Elemente de istoria Românilor. Ediținea a noua coreasă și adusă, (pentru școalele din Ungaria oprită) cor. —.30
* Lazu G. N., Ultime Raze, Poesii „ 1.50
* Ligouori A. M. de, Pregătire la moarte adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturora pentru meditare și preoților spre a predica „ 1.60
Liuba A. și Iana S., Topografia satului și hotarului Măidan, urmată de studiu despre Celți de Dr. A. M. Marienescu „ 2.40
* Livescu I., Floarea de Firenze, comedie în versuri „ 1.—
Maior, Dr. George, prof. de agricultură. Manual complet de agricultură rațională:
P. I. Agrologia sau agricultura generală „ 5.—
„ II. Fitotechnia sau cultura specială a plantelor, dimpreună cu fênețele și pășunele „ 8.—
P. III. Zootechnia sau cultura vitelor, dimpreună cu nutrițiunea vitelor, industria lăptăriilor și cunoașterea lânei „ 8.—
„ IV. Economia rurală (va apărè) „ 8.—
Mândrescu S. C., Elemente ungurești în limba română „ 3.—
* Marian S. F. Nunta la Români. Studiu istorico-etnogr. compar. „ 8.—
— Tradițiuni poporale române, cuprinzênd: Stefan Vodă și Sahastrul, Tolpa și Stefan Vodă, Stefan Vodă, Stefan Tomșa și Metropolitul Crimca, Feciorul Dediului „ —.80
Maurier G. du., Trilby, Roman în românește de Afin de la Tuscia „ 2.—
Miculescu G. T., Colectă de recepte din economie, industrie, comerciu și chemie pentru economi, industriași, meseriași și comercianți „ 1.—
Mihaescu N. Dr., Filosofia socialismului. Par. I. „ 3.—
* Mihaiu Traian, Adieri — Poesii „ 1.—
* Miile C., Versuri (18 8—93). Din caietul Roșiu și Dragostei „ 2.—
Metropolitul Andreiu Șaguna. Discurs rostit în ședința Academiei Române, de Nic. Popea, episcop „ —.50
Moldovan S., Țeara Noastră, Descrierea părților Ardealului „ 2.—
— Zarandul și Munții-Apuseni „ 2.—
Moldovan Margareta, Din tainele vieții, novele și schițe „ 2.—
Muntean M., Legea veterinară și boalele constagioase „ —.60
Murĕșan Dr. Leo, Higiena română „ 2.—
Mureșian Dr. S. Iconologia Creștină occidentală și orientală, cu 32 figuri în text „ 4.—
* Musset Alf. de, Sĕ nu zici vorbă mare (Il ne faut jurer de rien) Comedie în 3 acte „ 1.—
Negrescu G. Val. Dr. Despre friguri „ —.75
* Negulescu P. P. Polemice, impersonalitatea și morala în artă; socialismul și arta „ 1.50
* Nicolescu A., Jula cea roșie. Humorească „ —.80
Nordau Max, Naționalitatea, studiu „ —.40
— Reprivire din Paradoxe socialogice „ —.40
Ollanescu C. D., Ad Pisones (Ars Poetica) „ 2.—
Onciul D., Originele Principatelor române „ 4.—
Orașul București cu un plan și 16 ilustrațiuni. (Articol retipărit din Enciclop. rom.) „ 1.—
Ordonanțe ministeriale pentru introducerea legii comunale (Art. XXII din 1886) „ —.10
Păcățian T. V., Libertatea, traducere „ 2.—
— Principiile politicei (după Dr. F. de Holtzendorff). „ 4.—

Păcățian P. V. Flori de toamnă, poesii cor. 2.—
— Scopul în drept I. „ 8.—
— De pe la noi „ 2.—
— Judecătoriile cu jurați „ —.80
— Buna chiverniseală „ —.40
* Pantu J. C., Liniștea Casei, Romanii „ 1.20
*— Niță Dragă, Schiță din Viața unui muncitor „ —.50
Papiu I. P., Cuvêntări bisericești tom. I. „ 2.40
* Patriciu Gr., Didactica generală cu privire la învĕțământul școalei primare „ 1.50
Ponson de Terrail, Amor și dincolo de mormênt, novelă tradusă de N. F. Negruțiu „ —.50
Popea I., Caractere morale, esemple și sentințe „ 2.50
Popovici-Barcianu, Gramatică Germână teoretică prăctică pentru usul tinerimei române „ 2.80
Popovici-Conta Const., Științe Istorice și morale sau Incercări asupra stării noastre sociale „ 2.75
Pop Reteganul, Inimioara, adecă floarea poesiei naționale din cei mai buni scriitori români în usul tinerimii române. „ —.60
— Povești din popor. „ 1.—
Proncu D. N., Arta de a se însura. „ 2.50
— Arta de a se mărita. „ 2.50
Pușcariu cav. de, Date istorice privitoare la familiile nobile rom. Partea I. cor. 4.— Partea II. „ 8.—
* Radulescu Niger și N. Țincu. Doamna Chiajna, dramă în 5 acte „ 2.—
Raicu T., Studii Literare, Chestiuni literare istorice, filologice și artistice. „ 1.50
Russu-Șirianu I. Moara din vale (8 nuvele) „ 1.40
Saineanu L. Dicționar universal al limbei române „ 7.50
Scene din Viața Militară de N. St...u „ —.40
Scheffer R., Mizerie Regală I/II. broș „ —.80
Schiller, Nepotul ca unchiu, comedie în trei acte tradusă de Petra-Petrescu. „ —.40
Secula Iudita n. Truța, Din vremuri apuse „ 1.—
* Sevastos El. Didia Odorica, Cântece Moldovenești (în versuri) „ 4.—
Severu Axent., Disertațiune Economică despre bunĕtatea și foloasele fărinei cernută cu ciurelul și cu sită rară și despre zidirea Morilor „ —.10
Silasi Dr. G., Apologia discurs filolog. și istor. maghiare privit. la Români, inverderite și rectificare. „ —.40
Sima, Gr., Isvor de bunăstare sau mai multe sute de îndreptări și povețe scurte și practice din economia de casă, grădinărit, higienă, economia de câmp și de vite, vierit, conservarea vinului, vinuri de poame, pomărit albinărit și alte multe terene de deprindere. Ediț. II. „ 1.—
Sima Gr. al lui Ion, Ardeleanul glumeț sau 101 de Anecdote poporale alese pe sprânceană și întocmite din glumele lui Nenea Stan, ce-și ride de toți. „ 1.—
Simtionu T., Pĕcate Domnești, novelă orig. „ —.60
Simu R.. Cartea stuparilor Săteni cu mai multe ilustrații în text. „ —.70
— Mongrafia comunei Orlat, „ —.50
Stamati Ciurea Const. Caleidoscop literar. (Fantasii, suveniri și episoade) „ 3.—
— Insula Șagalin, roman contimporan „ 2.—
— Trei suveniri, novelă „ 1.—

*Stavri Artur. Poesii. 1888—1894 cor. 3.—
*Stefanelli T. V., Loango, povestire. —.90
Steinberg A., Cel mai nou dicționar de buzunar pentru tălmăcirea cuvintelor radicale și zicerilor străine din limba rom. „ 2.—
Sterca Șuluțiu I., Din Memoriul lui
Partea I-a epuisat.
„ II-a 1879. 8°, 83, p., broș. „ 1.—
„ III-a 1880 8°, 176 p., broș. „ 1.—
„ IV-a epuisat.
„ V-a 1883. 8°, 88 p., broș. „ 1.20
„ VI-a 1899. 8°, 295 p, broș. „ 2.50
* Stern, Regele Lear, tragedie în 5 acte. „ 1.—
* Stoenescu Th. M. Poesii „ 4.—
Stoica S., Higiena copilului dela naștere până la al 7-lea an al etății. „ —.30
— Tractatul boalelor acute infectătoare. „ —.60
Stupariu N., Estras din regulamentul de esercițiu militar și din regulamentul serviciului „ —.60
* Țincu N., Monologuri în versuri, după autori străini, seria II. București, 1892 „ 1.—
— seria II., Poeme pentru Copii, „ 1.—
* Ureche Doctorul. Anatomia și fisiologia unei conferențe. „ 1.—
Urechiă V. A., Frați cu Frați Românii la Roma în 12 Octomvrie 1899, Dare de seamă cu 23 ilustrațiuni „ 3.50
Velceanu Mihail, Meditațiuni spirituale pentru înaintarea creștinismului adevĕrat și a cultului d-zeesc de casă „ 1.—
— Doctrina fericirei ilustrată prin sentințe filosofice culese din scrierile celor mai celebri filosofi antici și moderni cu un adaus Colecțiuni de 500 sentințe filosofice „ 1.—
— Educațiunea de școală și acasă, compusă după datele, cunoștințele și esperințele educătorilor celor mai probați „ —.40
— Întêmplarea curioasă, comedie în trei acte, imitată din italienește „ —.50
Verne J., Castelul din Carpați, roman din viața poporului românesc din Ardeal, (ediținea de lucs broș cor. 2.40, leg. cor. 4.—) „ 1.60
Vlăhuță Al., Dan, roman „ 2.—
Voniga D., Dor și Jale. poesii „ 2.40
Vuia Dr. G., Boalele Venerice „ —.80
— Higiena poporală cu privire la săteanul român „ 2.—
* Wolf Leon, Fetele Ileanei și Strigoiul din București „ —.80
Xenopol A. D., Istoria Românilor din Dacia Traiană 12 volume „ 12.—

*

Cărțile însemnate cu * sûnt unice sau se află numai în puține exemplare.

În urma legăturilor întreținute cu librării din și afară de țeară, numita librărie poate pune la dispositia on. public ori-ce fel de cărți și afară de cele notate mai sus. La comande sĕ se noteze corect titlul și autorul cărței.

E de recomandat ca pentru comandele mici, cari în urma speselor mari nu se pot espeda cu rambursă, sĕ se anticipe prețul prin mandat postal, adăugêndu-se 10—25 bani pentru porto. Comandele mai mari și apoi cele pentru școale și bibliotecile poporale se trimit cu rambursă, acordându-li-se rabatul cuvenit.

W. KRAFFT.

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.